

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL PROJEKTO „ELEKTRONINĖS KELIŲ RINKLIAVOS INFORMACINĖS SISTEMOS
SUKŪRIMAS“ PRIPAŽINIMO VALSTYBEI SVARBIU PROJEKTU
(TAP-22-2237) (TAIS NR. 22-14899(2))**

2022-12-22 Nr. NV-3747

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projekto tikslas: pripažinti projektą „Elektroninės kelių rinkliavos informacinės sistemos sukūrimas“ valstybei svarbiu projektu.

3. Dabartinė situacija:

- Lietuvos Respublikoje taikoma valstybinės reikšmės kelių finansavimo sistema neužtikrina pakankamų lėšų kelių infrastruktūros palaikymui ir plėtrai, o transporto priemonių savininkų / valdytojų sumokami kelių naudotojų mokesčiai nepadengia kelių naudotojų tiesiogiai infrastruktūrai padarytos žalos. Siekiant spręsti šią problemą, 2014 m. pradėta įgyvendinti idėja Lietuvoje pereiti nuo kelių naudotojo mokesčio (vinjetės) prie kelių rinkliavos pagal atstumą sistemos, taikant principus „naudotojas moka“ ir „teršėjas moka“;
- 2022 m. gruodžio 20 d. priėmė Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo pakeitimo įstatymą (dar nėra pasirašytas Lietuvos Respublikos Prezidento ir paskelbtas Teisės aktų registre), kuriuo elektroninės kelių rinkliavos paslaugų Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimo pradžia atidėta iki 2024 m. liepos 1 d.

4. Projekto esmė:

- Pripažinti projektą „Elektroninės kelių rinkliavos informacinės sistemos sukūrimas“, kuriuo įgyvendinama 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos pažangos priemonė „Didinti susisiekimo sistemos kuriamą vertę ir infrastruktūros panaudojimo efektyvumą“, valstybei svarbiu projektu.
- Nustatyti:
 - projekto tikslą – iki 2024 m. liepos 1 d. įdiegti Elektroninės kelių rinkliavos informacinę sistemą, veikiančią visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje;
 - projekto investicijų vertę – 38 110 000 eurų projekto tikslui ir nustatytiems rezultatams pasiekti, iš jų 34 800 000 eurų – valstybės išdo paskola, suteikta pagal Vyriausybės tvirtinamas valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo ir valstybės garantijų administravimo taisyklės VI Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Finansų ministerijos 2021 m. rugsėjo 30 d. pasirašytos paskolos sutarties pagrindu; likusi dalis projektui finansuoti skirtų lėšų bus sukaupta ir reinvestuota iš planuojamų surinkti kelių rinkliavos lėšų;
 - projekto įgyvendinimo rodiklį (sukurta, įdiegta ir parengta eksploatuoti Elektroninės kelių rinkliavos informacinė sistema (toliau – EKRIS), terminą (iki 2024 m. liepos 1 d.) ir rezultata (sukurta, įdiegta ir parengta eksploatuoti EKRIS. Kelių apmokestinimo pagal laiką sistema (e. vinjetės) pakeista kelių rinkliavos pagal atstumą sistema, taikant principus „teršėjas moka“ ir „naudotojas moka“).
- Projekto veikla – EKRIS įsigijimas pasirinkus optimalų investicinio projekto įgyvendinimo modelį, minėtos sistemos sukūrimas, įdiegimas bei administravimas, todėl pagal savo esmę Projektas taip pat yra skaitmenizavimo projektas ir kartu žaliąją (taršos mažinimo) kryptį atitinkantis projektas;

- Projekto vykdytoja – VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija, kuri pagal valstybės specialųjį įpareigojimą valdo valstybinės reikšmės kelius, organizuoja ir koordinuoja saugių eismo sąlygų užtikrinimą, įgyvendinant eismo saugumo priemones valstybinės reikšmės keliuose.
- Įdiegus EKRIS, būtų pasiektos šios pirminės naudos:
 - įgyvendintas teisingumo principas, nes būtų atsižvelgiama į vietinius kelių infrastruktūros naudotojus, kurie dabar už trumpą atstumą sumoka nepagrįstai didelį mokestį;
 - elektroninė kelių rinkliava leistų užtikrinti teisingą išlaidų kelių infrastruktūrai sukurti ir išlaikyti pasidalijimą, būtų sudarytos sąlygos susigrąžinti dalį apmokestinamo kelių tinklo infrastruktūros statybai, priežiūrai, eksploatavimui ir plėtrai tenkančių išlaidų, nes tikimasi, kad naujoji apmokestinimo sistema padėtų surinkti du kartus didesnes pajamas, nei surenkama dabar;
 - įdiegus automatizuotus rinkliavos mokėjimo kontrolės procesus, būtų efektyviai identifikuojami rinkliavos vengimo bei naudotojų piktnaudžiavimo atvejai.
- Projektu daromas poveikis ne mažiau kaip dviem valstybės veiklos sritims (Aplinka, miškai ir klimato kaita; Ekonomikos konkurencingumas ir valstybės informaciniai ištekliai; Transportas ir ryšiai).

5. Derinimas: Projektas teiktas išvadoms gauti Aplinkos ministerijai, Finansų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Lietuvos transporto saugos administracijai, Kelių direkcijai. Finansų ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos pastabos, į kurias atsižvelgta iš dalies, įvertintos derinimo pažymoje.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje teikiamos pastabos.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

7. Dalykinio vertinimo išvada: Pažymėtina, kad Nutarimo projekto teikime nenurodomos priežastys, kodėl būtina projektą „Elektroninės kelių rinkliavos informacinės sistemos sukūrimas“ pripažinti valstybei svarbiu ir kas pasikeistų priėmus/nepriėmus tokį sprendimą.

Manychiau, kad, vadovaujantis Vyriausybės darbo reglamento 21.2 papunkčio nuostatomis, teikimas turėtų būti papildytas šiais aspektais: teisės akto projektu sprendžiama problema; teisės akto projekto rengimą paskatinusios priežastys (tyrimų, analizių duomenys, valstybės institucijų ar įstaigų, tarptautinių organizacijų rekomendacijos, ataskaitos, suinteresuotų asmenų ar jų grupių skundai, teismų sprendimai, praktinės taikymo problemos ir kita); problemos sprendimo priemonės, kartu pagrindžiant, kodėl nepakanka administracinių ir (ar) organizacinių priemonių, kurios padėtų spręsti problemą nekeičiant teisinio reguliavimo. Taip pat turėtų būti nurodomas įgyvendinimo mechanizmas (kaip institucijos, dalyvaušančios įgyvendinant sprendimą, yra pasirengusios atlikti joms pavedamas funkcijas ir kita) ir rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas (kas konkrečiai bus atsakingas už šių rodiklių stebėseną ir koku dažnumu jie bus stebimi, kas bus atsakingas už sprendimo priemonių tikslinimo ir tobulinimo veiksmų inicijavimą, jeigu įvardytų rodiklių stebėsenos duomenys rodytų, jog sprendimas netinkamai įgyvendinamas). Sprendžiama problema turi būti argumentuojama duomenimis, siūlomo sprendimo įgyvendinimo kaštai ir nauda pagrindžiami atliktais kiekybiniais ir (ar) kokybiniais vertinimais.

Projektas svarstytinas tarpinstituciniame pasitarime (numatyta 2022-12-23 d.), iki kurio Susisiekimo ministerija turėtų įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje ir šioje pažymoje išdėstytas pastabas.

Patarėjas

Arvydas Nevas, tel. +37052098787; +37065842723, el. p. arvydas.nevas@lr.lt